

whitepaper
regionaal kader v1.0

Overgewicht en Obesitas (GLI) ketenaanpak



Doel van de ketenaanpak

Passend aanbod in elke gemeente voor volwassenen met overgewicht en obesitas.

Leeswijzer

Je hebt de eerste versie van het regionale kader van de ketenaanpak Overgewicht en Obesitas voor je. Dit regionale kader dient ter informatie, zodat je weet waar je rekening mee moet houden als je aan de slag wil met de ketenaanpak.

Zo kun je lezen welke afspraken er regionaal gemaakt worden, wat er lokaal afgesproken moet worden en ook waarom de ketenaanpak relevant is voor de doelgroep.

De inhoudsopgave rechts geeft je al een beetje een idee wat je kunt verwachten van deze whitepaper. Onder elk van de onderwerpen lees je meer.

Dit is een dynamisch document, waarbij je op knoppen en links kunt klikken om te navigeren.

Inhoud

Waarom werken we aan ketenaanpakken?

We bouwen aan een regio waarin inwoners gezond leven, zoveel als mogelijk regie voeren over de eigen gezondheid én zorgen voor elkaar. We investeren nú in een gezonde generatie die later minder zorg nodig zal hebben.

Binnen het Integraal Zorg Akkoord (IZA), wordt sterk ingezet op het neerzetten van een sterke (lokale en regionale) Preventie Infrastructuur. Deze ambitie is in het Regioplan verwerkt. Prioriteit heeft een gezamenlijke aanpak van de 5 ketenaanpakken in 15 gemeenten. **Overgewicht en Obesitas** is een van deze ketenaanpakken. We dragen met deze ketenaanpakken bij aan het realiseren van de volgende effecten/hogere doelen:



meer
gezondheid



lagere
zorgkosten



lagere
zorgvraag



verschuiven
zorg naar
sociaal domein



regionale
preventie
infrastructuur

Wat zijn de 5 ketenaanpakken?

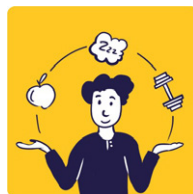
In onze regio zien we dat bestaande samenwerkingsverbanden, programma's en coalities al werken aan onderdelen die nodig zijn om de Preventie Infrastructuur goed neer te zetten. Om die reden grijpen we bestaande structuren aan, om te komen tot breed draagvlak in de regio en een samenhang van de verschillende initiatieven. De onderstaande vijf ketenaanpakken worden ingezet die bij gaan dragen aan de gezondheid en het welzijn van inwoners in onze regio, **vanaf de eerste tot en met de laatste levensfase:**



Kansrijke
Start



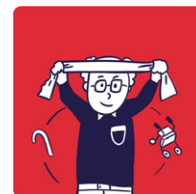
Kind naar
Gezonder Gewicht



Overgewicht en
Obesitas (GLI)



Welzijn
op Recept



Valpreventie

jong

oud



Wat is de ketenaanpak Overgewicht en Obesitas?

Met de ketenaanpak bedden we de GLI-interventie in door breder te kijken naar de oorzaken van Overgewicht en Obesitas. Centraal in de ketenaanpak staat de centrale zorgcoördinator (CZC). Inwoners worden in contact gebracht met deze centrale zorgcoördinator. Deze brengt samen met de inwoner alle sociale, psychische en medische factoren in kaart die van invloed kunnen zijn op het overgewicht. Ook relevante persoonskenmerken en leefstijl worden hierbij meegenomen. De centrale zorgcoördinator verwijst een cliënt vervolgens door naar een passende interventie om te werken aan relevante aspecten. Dit kan een GLI-interventie zijn, maar ook een andere professional die helpt om de oorzaken van het overgewicht tegen te gaan, of juist naar een andere oplossing die vanuit het voorliggend veld of vanuit inwoners zelf komt. Daarnaast is een belangrijk onderdeel van de ketenaanpak bewustwording van het bestaan van passend aanbod in elke gemeente, zowel bij professionals als bij inwoners. We letten hierbij speciaal op kwetsbare doelgroepen.

Impact ketenaanpak Overgewicht en obesitas



Werken aan leefstijl

Inwoners stappen over een drempel en ervaren regie om te werken aan een gezondere leefstijl en onderliggende oorzaken.



Langere termijn

Een (duurzame) stap richting meer welzijn en betere gezondheid op de langere termijn, vanwege meerjarige leefstijlaanpak.



Hogere kwaliteit van leven

Inwoner is door de ketenaanpak meer tevreden met eigen leven en gezondheid, wat zorgt voor lagere risico op klachten.

Hoe bereiken we ons doel?

We hebben met elkaar een routekaart opgesteld met daarin de deadlines, en resultaten op lokaal en regionaal niveau voor het aankomende jaar. Het idee is dat we in parallel lokaal en regionaal gaan werken aan het ontwikkelen, implementeren en borgen van de ketenaanpakken door middel van een aantal kaders en een implementatieopzet voor iedere ketenaanpak per gemeente. Het programmateam heeft al stappen gezet, zoals het opstellen van stakeholderanalyses en het maken van klantroutes en een werkplan. **In dit document leggen we de regionale kaders (v1.0) verder vast.**



Lokaal

Regionaal

December 2024
• lokale samenwerkingsafspraken

Vanaf 2025
• doorontwikkeling

December 2024
• 5 regionale kaders (v2.0) op afsprakeniveau
• plan voor 2025

advies, verbinding, afstemming tussen regionaal en lokaal

April 2024
• 5 regionale kaders (v1.0) op procesniveau
• implementatieopzet per gemeente
• speeddates per gemeente

Gezamenlijke beeldvorming

Projectdefinities Ketenaanpakken

Werkplan met deliverables (concept)

Stakeholderanalyse

5 Klantroutes

Programmteam gevormd

lokale Stakeholders betrekken

lokaal aanbod organiseren

lokale coördinatie

Goede Voorbeelden

We omschrijven een aantal goede voorbeelden die dienen als onderlegger voor het regionale kader welke wij voor de ketenaanpak Overgewicht en Obesitas voorstellen. Deze voorbeelden zijn enerzijds onderdeel van de regionale basisaanpak Overgewicht en Obesitas, anderzijds dienen ze ter inspiratie om lokaal de ketenaanpak 'op te plussen' met additionele schakels in de keten. De voorbeelden bestaan uit initiatieven in onze directe regio en initiatieven die op andere plekken in het land actief zijn.



bron afbeelding: healthylife.ecsplore.nl

HealthyLIFE regio Midden- en Zuid-Limburg

Voldoende bewegen, gezond eten en geregeld ontspannen. Als u gezond leeft, heeft u meer energie en zit u lekkerder in uw vel. Elke aanpassing kan gezondheidswinst opleveren. U kunt zelf actief aan de slag. Dat kan met healthyLIFE, een gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) aangevuld met een beweegprogramma vanuit het gedachtegoed Positieve Gezondheid.

[> Meer lezen over dit voorbeeld](#)

Samen Gezond 's-Hertogenbosch

Samen Gezond Spreekuur in de wijk

De 'Samen gezond Spreekuren' in verschillende aandachtswijken in 's-Hertogenbosch helpen mensen op weg om gezonder, bewuster en energiever te worden met voorzieningen en activiteiten in de wijk. De spreekuren worden gehouden in gezondheidscentra door een buurtsportcoach en/of een wijkgezondheidswerker van de GGD, eventueel aangevuld met een wijkwerker van Farent Sociaal werk.

Mensen kunnen bij de huisarts, of een andere zorgprofessional hun gegevens achterlaten, waarna de buurtsportcoach of wijkgezondheidswerker hen belt om een afspraak in te plannen. De huisarts of een andere zorgprofessional kan mensen ook doorsturen naar dit spreekuur. Tijdens het spreekuur bespreekt de professional de mogelijkheden van de cliënt en geeft een leefstijladvies of advies voor een sociale activiteit of welzijn. Drie maanden na een bezoek aan het spreekuur is er een telefonische evaluatie.

De patiënten vinden het fijn dat er iemand de tijd neemt om met ze te bespreken hoe het met ze gaat. Voor sommige mensen is de drempel te hoog om zelf naar een bepaalde activiteit te gaan; dan kan een buurtsportcoach de eerste keer meegaan.

[> Meer lezen over dit voorbeeld](#)



bron afbeelding: s-hertogenbosch.nl/samengezond/

Proeftuin Gezond Gewicht Rotterdam

[> Meer lezen over dit voorbeeld](#)

De Proeftuin Gezond Gewicht is een samenwerking met Partnerschap Overgewicht Nederland (PON), artsen van het Erasmus MC en partners in de wijk. Een effectieve aanpak waarbij het medisch en sociaal domein samenwerken om de achterliggende oorzaken van overgewicht te achterhalen en vervolgens gericht aan te pakken. De centrale zorgcoördinator begeleidt de deelnemers naar professionele hulp in de eigen omgeving, zoals wijkteams, huisartsen, diëtisten, paramedici en sportaanbieders.

‘Dat is van groot belang,’ aldus Liesbeth van Rossum, hoogleraar en internist Erasmus MC. ‘Artsen hebben vaak weinig inzicht in waar mensen met overgewicht en obesitas in hun eigen omgeving precies terecht kunnen. Zo wordt soms sneller een recept uitgeschreven voor een medicijn, dan wordt doorverwezen naar een leefstijlcoach of schuldhulpverlener om de factoren die het veroorzaken te verbeteren.’

Succesvol aan de slag met GLI

[> Meer lezen over dit onderzoek](#)



De GLI is bedoeld voor mensen met obesitas of overgewicht. We spreken van obesitas bij een BMI van 30 of hoger en van overgewicht bij een BMI vanaf 25. Bij mensen met overgewicht moet er ook sprake zijn van een verhoogd risico op hart- en vaatziekten of diabetes type 2, of van artrose of slaapapneu. Mensen die aan deze voorwaarden voldoen, kunnen een verwijzing krijgen via de huisarts of medisch specialist. Sinds 2019 wordt deelname aan een gecertificeerd GLI-programma voor hen vergoed vanuit de basisverzekering. Het valt niet onder het eigen risico. Er zijn 7 erkende GLI-programma's die allemaal 2 jaar duren.

De praktijk wijst uit dat de maatregel vooral effectief is bij mensen met een hogere sociaaleconomische status. Mensen met een lage SES en/of migratieachtergrond hebben minder vaak baat bij interventies als een GLI. Ze sluiten niet voldoende aan bij hun mogelijkheden en leefwereld en zijn onvoldoende cultuursensitief. Zo zijn materialen bijvoorbeeld te ingewikkeld, of is het sportaanbod te duur of niet geschikt. Om de GLI ook voor deze mensen effectief te laten zijn, is extra ondersteuning nodig vanuit het sociaal domein. Gezamenlijk en regulier overleg tussen ambtenaren van Volksgezondheid, schuldhulpverlening, het wijk- of gebiedsteam en buurtsportcoaches is daarbij een belangrijke sleutel tot succes.

Lekker in je Vel Loket

[> Meer lezen over dit voorbeeld](#)

In de Eindhovense wijk Gestel zit het Lekker in je Vel loket. Dit is een laagdrempelig loket in de wijk waar een leefstijlcoach advies geeft aan de hand van een vrijblijvende gezondheidscheck. Als inwoners hiervoor open staan, wordt met hen besproken hoe zij hun gezondheid kunnen verbeteren en welke van de partners uit de wijk daaraan bij kunnen dragen. Dit doen ze aan de hand van de principes van Positieve Gezondheid.

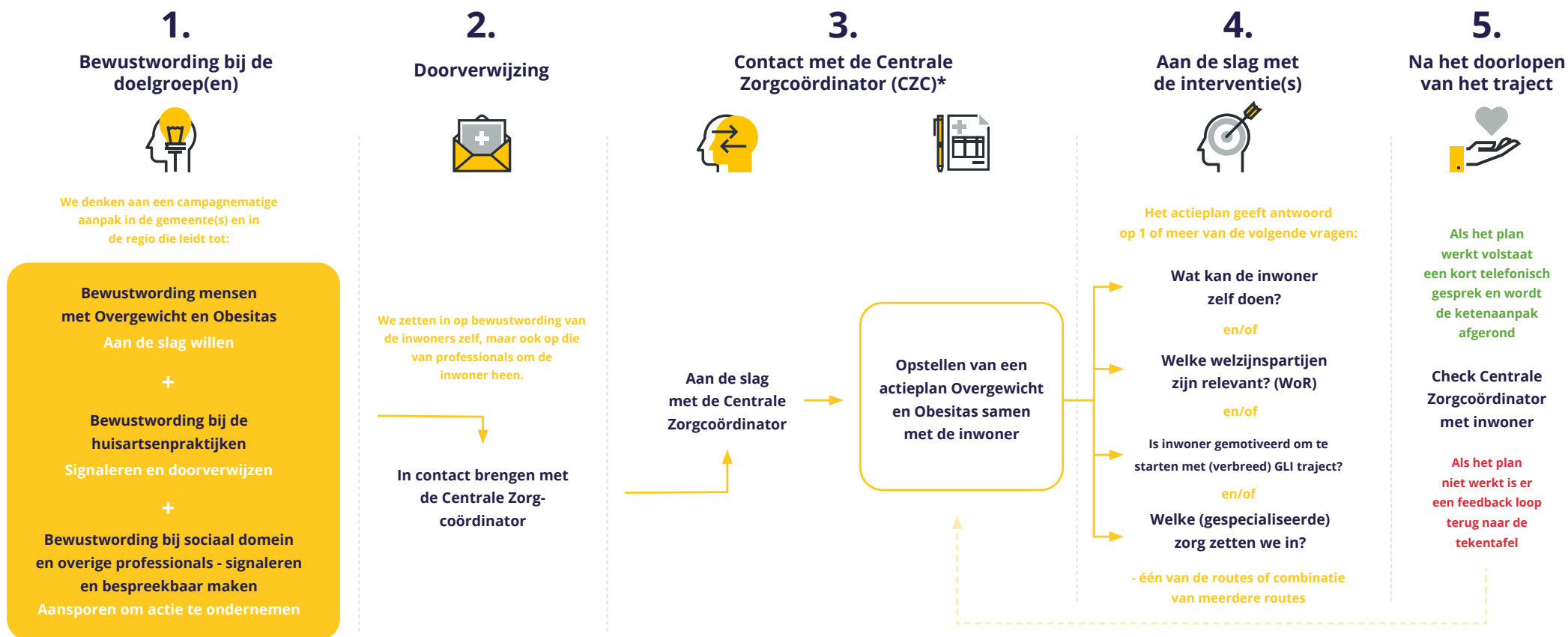
Er is intensieve samenwerking tussen het loket, de welzijnscoach (WJJeindhoven) en de huisartsenpraktijk. Er wordt gekeken op welke plek de inwoner het beste geholpen is en zo nodig naar elkaar doorverwezen. Het Lekker in je Vel loket is een manier om inwoners op een laagdrempelige manier uit te nodigen om het gesprek aan te gaan over overgewicht en kan dienen als doorverwijzing.

Wat is het regionale kader?

Het regionaal kader is een set afspraken over de invulling van de ketenaanpak op regionaal en lokaal niveau. Het zijn de spelregels voor het lokaal uitvoeren van de ketenaanpak. Hierin staat hoe we ketenaanpak regionaal opzetten én wat er lokaal geregeld wordt. Met dit regionaal kader richten we samen voor de regio Eindhoven-De Kempen een regionale ketenaanpak Overgewicht en Obesitas in. Hierbij houden we rekening met lokale verschillen.

Het kader bestaat uit een invultabel en deze whitepaper met uitleg. In de tabel staan de basisvoorwaarden voor de ketenaanpak en opties om lokaal uit te kiezen (om op te plussen). Dit tezamen geeft een overzicht van hoe de ketenaanpak er in jouw gemeente uit kan zien. Er is voor deze vorm gekozen vanwege leesbaarheid en om vooral snel aan de slag te kunnen. Zo wordt implementatie zo makkelijk mogelijk gemaakt. De basis voor de tabel is het proces van de ketenaanpak.

Het proces van de ketenaanpak Overgewicht en Obesitas ziet er als volgt uit:



*De Centrale Zorgcoördinator kan op verschillende wijzen ingevuld worden, het hoeft niet persé een nieuwe functie te zijn.

Afspraken ketenaanpak Overgewicht en Obesitas

Het volgende overzicht laat zien welke afspraken er regionaal zijn en welke lokaal gemaakt moeten worden, gecategoriseerd per processtap van de keten van de ketenaanpak Overgewicht en Obesitas, die uit 4 hoofdstappen en een aantal deelstappen bestaat, die soms parallel lopen.

Processtappen	Bewustwording bij de doelgroep(en)	Doorverwijzing	Contact met de Centrale Zorgcoördinator (CZC)		Aan de slag met de interventie(s) - één van de routes of combinatie van meerdere routes	Na het doorlopen van het traject
	Bewustwording inwoners met Overgewicht en Obesitas	Doorverwijzen naar de Centrale Zorgcoördinator	Aan de slag samen met de Centrale Zorgcoördinator	Opstellen van een actieplan Overgewicht en Obesitas voor de inwoner	Wat kan de inwoner zelf doen?	Check Centrale Zorgcoördinator met inwoner
	Bewustwording bij de huisartsenpraktijken				Welke welzijnspartijen zijn relevant? (WoR)	
	Bewustwording bij overige professionals en sociaal domein - signaleren en bespreekbaar maken				Zetten we een (verbreed) GLI traject in?	
	Welke zorg zetten we in? (i.e. diëtist)					
Regionale afspraken	<p>Regionaal oppakken, bijv. campagnes richting specifieke doelgroepen.</p> <p>Er wordt lokaal bewustwording gecreëerd bij de doelgroep over de ondersteuning vanuit de ketenaanpak.</p> <p>Er is een aanpak, specifiek gericht op kwetsbare doelgroepen.</p> <p>Bieden mogelijkheid tot training voor stakeholders tbv. bewustwording, signaleren en bespreekbaar maken overgewicht.</p>	<p>Een centrale zorgcoördinator voldoet aan het regionaal opgestelde profiel.</p> <p>Een centrale zorgcoördinator heeft de juiste training gehad (afhankelijk van de positie) om een inwoner op de juiste manier te kunnen verwijzen.</p>	<p>De zorgcoördinator neemt binnen twee werkdagen contact op met de inwoner.</p> <p>Het eerste gesprek vindt plaats binnen tien werkdagen.</p>	<p>Er wordt door de CZC een actieplan Overgewicht en Obesitas opgesteld die op maat is gemaakt voor de inwoner. In dit actieplan kan een combinatie aan interventies naar voren komen, maar kan ook soms simpelweg worden verwezen naar een welzijnscoach of de eigen regie.</p>	<p>In sommige gevallen wordt er geen GLI ingezet, maar kan de ketenaanpak Overgewicht en Obesitas ook verwijzen naar het voorliggend veld of een beroep doen op de eigen regie van de inwoner.</p> <p>We kiezen voor een verbrede GLI, waarbij beweging en de inzet van het sociaal domein worden meegenomen in het traject van de GLI.</p> <p>In sommige gevallen is er ook zorg nodig, of ligt de oorzaak van overgewicht niet altijd alleen in leefstijl of gedrag. Er is dan specialistisch hulp nodig.</p> <p>Er is minimaal één GLI-aanbieder lokaal beschikbaar. (en aangesloten en vindbaar op post-Z.nl)</p>	<p>De CZC checkt in bij de inwoner na een periode van maximaal 3 maanden om te zien hoe het gaat met het opgestelde plan en de routes waarvoor gekozen is.</p> <p>Als de inwoner niet op schema ligt, valt deze terug in de aanpak.</p>
Lokale afspraken	<p>Keuze welke vorm van bewustwording het beste werkt in de gemeente.</p> <p>Lokaal kijken welke kwetsbare doelgroepen specifieke aandacht moeten krijgen.</p> <p>Kijken welke partijen er specifiek lokaal aandacht behoeven en welke we vanuit de regio al kunnen meenemen in deze nieuwe realiteit.</p>	<p>Bepalen waar de rol van centrale zorgcoördinator belegd wordt.</p>	<p>De centrale zorgcoördinator kent de (lokale) sociale kaart en kan verwijzen naar ten minste:</p> <ul style="list-style-type: none"> - schuldhulpverlening - welzijnsgroepen - etc.. 	<p>Volgt eventueel n.a.v. regionaal vast te stellen afspraken.</p>	<p>Er is een interventie die structureel meer bewegen aanspoort samen met lokale beweegaanbieders.</p> <p>Er is een welzijnscoach lokaal.</p> <p>Betrekken diëtist bij lokale coalitie</p>	<p>Volgt eventueel n.a.v. regionaal vast te stellen afspraken.</p>

Pluselementen en randvoorwaarden

Vanuit de verschillende goede voorbeelden zijn er diverse 'pluselementen' benoemd in de ketenaanpak Overgewicht en Obesitas. Deze pluselementen zijn optioneel en kan iedere gemeente naar wens inzetten om lokaal de ketenaanpak te versterken. Dit kan zijn omdat er bijvoorbeeld een extra wens is om een bepaalde doelgroep (bijvoorbeeld de doelgroep jeugd) te bedienen, of omdat er simpelweg al elementen in de gemeente aanwezig zijn. Hiernaast zijn er ook een aantal randvoorwaarden opgesteld voor de ketenaanpak.



Pluselementen	Doelgroep Jeugd (gezinsaanpak)	Leefstijl- / Welzijnsloket	Informele ontmoeting (samen lunchen) huisartsen & welzijnswerkers	Coördinatoren bij gemeente, huisartsen en Sociaal Domein	Doorontwikkeling m.b.v. wijkmanager huisartsenzorg en verantwoordelijke ambtenaar	Overige lokale initiatieven
---------------	--------------------------------	----------------------------	-------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------

Randvoorwaarden	Structurele afstemming tussen betrokkenen	Samenstellen lokale coalitie	(Lokaal) overzicht van betrokken hulp- en zorgverleners, vrijwilligers bij inwoners met overgewicht	Lokale coördinator functie	Verbreden GLI met beweegprogramma	Structurele bekostiging van de ketenaanpak	Duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden
Regionale afspraken	Er moet een structurele samenwerkingsstructuur zijn in elke gemeente, waarbij er vanuit elke discipline (gemeente, welzijn en huisartsenzorg) een vast aanspreekpunt is die zich bezighoudt met deze ketenaanpak.	Regionaal advies vanuit de werkgroep over de samenstelling van een lokale coalitie.	Overzicht van passend aanbod. Overzicht van aanbod van ondersteuning, begeleiding en behandeling in gemeentelijk domein en in zorgdomein.	In elke gemeente is er een lokale coördinator / aanjager, die zorgt voor de coördinatie en doorontwikkeling rondom de ketenaanpak Overgewicht en Obesitas tussen de gemeente – CZS – huisartsen - sociaal domein op lokaal niveau	Inwoner die start met GLI kan ook tegelijk starten met een beweegprogramma. Het beweegprogramma laat inwoner kennismaken met lokaal beweegaanbod dat aansluit bij wensen van inwoner.	Voorstel doen voor financiële afspraken tussen gemeentes (Eindhoven als gemandateerde gemeente) en zorgverzekeraars (CZ als gemandateerde zorgverzekeraar) en hier een brugfunctie in vervullen	Regionaal voorstel t.b.v. taken en verantwoordelijkheden van stakeholders in de gemeente.
Lokale afspraken	Volgt eventueel n.a.v. regionaal vast te stellen afspraken.	Op lokaal niveau wordt er een coalitie van partners gevormd. De coalitie gaat lokaal aan de slag.	Lokaal overzicht aanbod wordt opgesteld aan de hand van het regionale overzicht.	Volgt eventueel n.a.v. regionaal vast te stellen afspraken.	Volgt eventueel n.a.v. regionaal vast te stellen afspraken.	Volgt eventueel n.a.v. regionaal vast te stellen afspraken.	Volgt eventueel n.a.v. regionaal vast te stellen afspraken.

Waarom meedoen aan de ketenaanpak?

Via de ketenaanpak wordt passende hulp geboden aan inwoners met overgewicht. Een brede blik op de mogelijke oorzaken vergroot de kans van slagen van een interventie. Dit betekent een stap naar een gezondere bevolking in jouw gemeente en leidt tot verhoging van de levenskwaliteit voor deelnemers aan de ketenaanpak. De ketenaanpak zorgt daarnaast voor verbetering rondom gerelateerde problematiek, zoals financiële problemen. Ook wordt de druk op de eerstelijnszorg verlicht en worden duurdere medische ingrepen voorkomen.

Met regionale samenwerking zorgen we ervoor dat afzonderlijke gemeenten niet zelf de ketenaanpak hoeven op te zetten. We leren als regio gezamenlijk wat het beste werkt.

Resultaat van ketenaanpak Overgewicht en Obesitas

Hogere ervaren fysieke, mentale en/of sociale gezondheid voor inwoners met overgewicht en/of obesitas.

Vervolgstappen voor doorontwikkeling

Regionaal zetten we de nodige stappen om de ketenaanpak verder te brengen. Maar dat kunnen we natuurlijk niet zonder jouw hulp. In onze aanpak nemen we dan ook de tijd om jouw input als ambtenaar of zorg- en welzijnsprofessional op diverse manieren mee te nemen. Hierin vinden we ook de input van de inwoner enorm belangrijk. Daarom zijn er diverse sessies en gesprekken die ook met de doelgroep zelf zullen plaatsvinden ingepland. We zullen de resultaten van deze bijeenkomsten delen. Ga je lokaal aan de slag met de ketenaanpak Overgewicht en Obesitas? Wij helpen je om de eerste lokale kaders op te stellen en stappen te zetten.

Om gezamenlijk tot een gedragen aanpak te komen organiseren we de komende periode meerdere sessies. Hier kunnen verschillende stakeholders meedenken over de verdere invulling van de ketenaanpak en kijken we hoe we lokaal kleur kunnen geven aan de ketenaanpak.

Save the date

Meedenksessies

28 mei 2024

met alle zorg- en welzijn-
professionals

6 juni 2024

met alle gemeenten

Meer weten over deze ketenaanpak?

Neem contact op met één van de professionals uit de werkgroep.



**Mariëlle
Nellen**

m.nellen@stroomz.nl

projectleider



**Jelte
Vegter**

j.vegter@stroomz.nl



**Marjo
Luttels**

m.luttels@reuseldemierden.nl



**Jolanda
Broers**

j.broers@pozob.nl